

Archeologie en cultuurhistorie (Bijlage bij bestemmingsplan Krispijn)

In het gebied bevinden zich verschillende beschermde monumenten

Rijksmonumenten

Van Baerleplantsoen 26: Huis "Weizigt". Statig landhuis, gedateerd in de verkropte kroonlijst 1794. Breedte vijf, diepte drie vensterassen. Hoog schilddak. De voorgevel heeft bakstenen hoekpilasters en een middenrisaliet, waarin deuroplijsting met pilasters en gesneden hoofdgestel. Schuiframen stijl XVIII d met gewijzigde onderstukken. Hoge, brede stoep met hekken. Aan de achterzijde uitgebreid XIX b en later.

Fraai empire oranjerie links van het huis in steen met houten pilasters.

In het park oude kastanjes en eiken.

Het landhuis en de oranjerie zijn van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de ensemblewaarde.

Van Baerleplantsoen 30: In 1886 gebouwd koetshuis met paardenstallen, koetsenstalling, diverse werkruimten en een dienstwoning. Rondom het pand staan grote beuken en in de achtertuin een monumentale cypres. Behorend bij het voormalige landgoed Weizigt. Het laat negentiende-eeuwse koetshuis is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de ensemblewaarde.

Dubbeldamseweg Zuid 183 en bij 183: Complex van de gemeentelijke begraafplaats bestaande uit toegangspartij, dienstwoning, heulbrug, historische aanleg en aula. Het complex is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, funerair historische, architectuurhistorische en de situationele waarde.

Nieuwe Weg 2: Complex van de Israëlitische of Joodse begraafplaats bestaande uit toegangspartij, metaheerhuisje en aanleg. De Israëlitische Begraafplaats is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische, de funerair historische en de situationele waarde.

Gemeentelijke monumenten

De **Mauvebuurt** is aangewezen als gemeentelijk monument en bestaat uit:

Louis Apolstraat 1 t/m 29 + 2 t/m 12

De Bisschopstraat 1 t/m 7 + 2 t/m 8

Theophile de Bockstraat 1 t/m 33 + 39 t/m 45 + 2 t/m 78

Breitnerstraat 2 t/m 62

Brouwersdijk 151 t/m 233

Jozef Israëlsstraat 1 t/m 41 + 2 t/m 34

Willem Marisstraat 1 t/m 71

Mauvestraat 1 t/m 5 + 2 t/m 6

Mauveplein 1 t/m 11 + 2 t/m 16

H.W. Mesdagstraat 46 t/m 78

De waardstelling van de Mauvebuurt luidt als volgt:

Het complex Mauvebuurt is van monumentaal belang vanwege de ensemblewaarde en als herinnering aan de particuliere initiatieven voor woningbouw ten behoeve van de arbeidersklasse. Voor Dordrecht is het complex van belang als een zeldzaam voorbeeld van een tuindorp. Dit houdt in dat voor de monumentale waarde naast de eenheid in het bebouwingsbeeld, ook de openbare ruimte en de direct daaraan grenzende privé-ruimtes van belang zijn.

Het complex is tevens waardevol in verband met de gedetailleerde architectuur die invloeden vertoont van het expressionisme (Amsterdamse School). Qua opzet doet het geheel denken aan het traditionalisme (Delftse School).

Gezien de gaafheid van de stedenbouwkundige structuur en de architectuur van het complex, ondanks verschillende renovaties, is de gehele buurt inclusief openbare ruimte en voortuinen met hun hagen, maar exclusief het schoolgebouw op het Mauveplein, aangewezen als gemeentelijk monument.

In 2012 zijn in Krispijn enkele nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen.

- (voormalige) Evangelische basisschool Eden aan de Bosboom Toussaintstraat 62

Algemene beschrijving

Schoolgebouw, gebouwd als huisvesting voor openbaar lager onderwijs, nu in gebruik door de Evangelische basisschool Eden.

Ligging

Het vrijstaande schoolgebouw is met de hoofdentree gesitueerd aan de Bosboom Toussaintstraat in de wijk Oud-Krispijn. In dit gebied werden in 1906 de eerste woningen gebouwd. Woningbouwcomplexen en middenstandswoningen kenmerken de wijk die deels gebouwd is naar een uitbreidingsplan van stedenbouwkundige J.E. van der Pek. Eigen voorzieningen zoals, scholen, winkels en kerken zijn prominent aanwezig. De school is gelegen naast de voormalige 'Torenschool' die drie jaar later is gebouwd, eveneens naar een ontwerp van de directeur van de Bouw en Woningdienst Dordrecht, Chr. G. van Buuren.

Het hoofdvolume ligt ruim achter de rooilijn en beschikt zowel aan de voor- als achterzijde over een eigen buitenterrein. De zijvleugels van het gebouw grenzen aan de Jacob van Lennepstraat en de Betje Wolffstraat.

Hoofdvorm

Het pand bestaat uit drie vleugels. Centraal de hoogste vleugel van twee bouwlagen die op een rechthoekige plattegrond is opgebouwd uit diverse rechthoekige volumes en met een iets naar voren gelegen entreepartij. Aan weerszijden bevinden zich lagere, naar voren uitgebouwde vleugels, eveneens op een rechthoekige plattegrond en opgebouwd uit diverse volumes. In de oostelijke vleugel bevindt zich het voormalig gymnastieklokaal. De westelijke vleugel is in 1929 toegevoegd en later aan de zuidzijde voor een deel afgebroken. Alle volumes zijn voorzien van een plat dak

- (voormalige) Torenschool aan de Brouwersdijk 36

Algemene beschrijving

Schoolgebouw, gebouwd als huisvesting voor openbaar lager onderwijs, nu in gebruik als kerk en trefpunt voor jongeren door de Stichting Johan Maasbach Wereldzending.

Ligging

Het vrijstaande gebouw is prominent gelegen op de hoek Brouwersdijk & Bosboom Toussaintstraat. De hoofdentree is gesitueerd aan de Brouwersdijk in de wijk Oud-Krispijn. In dit gebied worden in 1906 de eerste woningen gebouwd. Woningbouwcomplexen en middenstandswoningen kenmerken de wijk die deels gebouwd is naar een uitbreidingsplan van stedenbouwkundige J.E. van der Pek. Eigen voorzieningen zoals, scholen, winkels en kerken zijn prominent aanwezig. De school is gelegen naast de school aan de Bosboom Toussaintstraat die drie jaar eerder is gebouwd, eveneens naar een ontwerp van de directeur van de Bouw en Woningdienst Dordrecht, Chr. G. van Buuren.

Het schoolgebouw ligt achter de rooilijn van de Bosboom Toussaintstraat en wordt van de straat gescheiden door een tuinmuur. Aan de oostzijde vormt de Betje Wolffstraat de scheiding tussen de twee schoolgebouwen. Aan de westzijde is het pand gelegen aan een kruispunt op de Brouwersdijk, op de hoek van de Bosboom Toussaintstraat. De hoge klokkentoren markeert de entree. Aan de achterzijde, de zuidzijde, grenst het buitenterrein van de school aan de percelen van woningen.

Hoofdvorm

Het pand bestaat uit rechthoekige volumes op een nagenoeg rechthoekige plattegrond. Het hoofdvolume aan de achterzijde, waarin de leslokalen waren gevestigd, bestaat uit twee bouwlagen met op kelderniveau een overdekt buitenterrein. Het terrein aan de achterzijde ligt half verdiept ten opzichte van het maaiveld aan de Bosboom Toussaintstraat. Aan de voorzijde grenst een iets lager volume, met daarin de gangen, aan het hoofdvolume. Het bestaat uit drie bouwlagen inclusief fietsenkelder. Het niveauverschil tussen straat en begane grond wordt door trappen en tuinmuren tot aan de rooilijn opgeheven. De westgevel is opgebouwd uit diverse rechthoekige volumes. De entree wordt gemarkeerd door een royaal hoger gelegen bordes en een meer dan twintig meter hoge, rechthoekige klokkentoren. Alle bouwvolumes zijn voorzien van een plat dak.

UITBREIDING RIJKSMONUMENTENLIJST

Monumenten Inventarisatie Project 1850-1940

In opdracht van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg heeft een landelijke inventarisatie plaatsgevonden van waardevolle architectuur en stedenbouw, tot stand gekomen in de periode tussen 1850 en 1940. Uit deze inventarisatie zijn de nationaal gezien belangrijkste objecten en complexen geselecteerd en beschermd als rijksmonument. In de bijlage is een overzicht van de totale inventarisatie van objecten te vinden.

In Dordrecht zijn ook diverse gebieden geïnventariseerd als potentieel beschermd stadsgezicht gebied. Twee van deze gebieden liggen in het plangebied Krispijn, te weten de algemene begraafplaats en Krispijn. Het complex van de algemene begraafplaats is inmiddels aangewezen als rijksmonument.

Voor het gebied Krispijn is er de volgende beknopte toelichting:

De wijk Krispijn bestaat uit een aantal sociale woningbouwcomplexen uit de eerste helft van de 20ste eeuw naar een ontwerp van B. van Bilderbeek. De meeste complexen zijn in de loop der tijden door verbouwingen in hun gaafheid aangetast. Hierbij is veel van de oorspronkelijke detaillering verdwenen. Dit is minder het geval voor een onderdeel van de wijk (de Mauvebuurt) uit het midden van de jaren twintig, begrensd door de Brouwersdijk, de Breitnerstraat, de Mesdagstraat en de Marisstraat, die een fraai en origineel voorbeeld is van een tuinwijkachtige ontwikkeling. Het stratenpatroon is onregelmatig, met in het oosten van het wijkje twee karakteristieke plaatsen met groenaanplant. Van belang is de gevarieerde architectuur van de verschillende woningen. In het wijkje bevindt zich nog een aantal buurtvoorzieningen. De inventarisatie heeft geen gevolg gehad in de zin van aanwijzing tot beschermd stadsgezichtgebied, de Mauvebuurt is echter in zijn totaal wel aangewezen als gemeentelijk monument.

In het gebied Krispijn geïnventariseerde objecten en complexen in het kader van het Monumenten Inventarisatie Project 1850-1940 (inclusief inmiddels beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten):

Alexanderstraat 1-21, woonhuis, ca. 1900
Alexanderstraat 2-36, woonhuis, ca. 1900
Anjelierstraat 2-16;1-25, woningbouwcomplex, 1914 (Stichting Woningzorg, samen met Dubbeldamseweg Zuid 158-238 en Violenstraat 1-25 en 30-44)
Van Baerleplantsoen, bank, 1937
Bosboom-Toussaintstraat, 2-8;1-11, woonhuis, ca. 1915
Bosboom-Toussaintstraat 67, kerk, 1928
Brederodestraat 3-23, woonhuis, ca. 1900
Jacob Catsstraat 73-123, woonhuis, ca. 1900
Jacob Catsstraat 86-108, woonhuis, ca. 1900
Isaac da Costastraat 44-76; woonhuis, 1919
Isaac da Costastraat 40; 42, woonhuis, 1918
Dubbeldamseweg Zuid 91-121, woonhuis, ca. 1900
Dubbeldamseweg Zuid 158-238, woningbouwcomplex 1914 (Stichting Woningzorg samen met Anjelierstraat en Violenstraat)
Emmastraat 1-11, woonhuis, ca. 1900
Emmastraat 2-12, woonhuis, ca. 1900
Emmastraat 13-25, woonhuis, ca. 1900
Emmastraat 27-39, woonhuis, ca. 1900
Frederikstraat 10-36, woonhuis, ca. 1900
P. A. de Genestetstraat 2-16; 1-11, woonhuis, 1918
J.J.A. Goeverneurstraat 85-125, woonhuis, 1918
Hendrikstraat 7-21, woonhuis, 1880-1900
Hendrikstraat 22-50, woonhuis, ca. 1900
Hendrikstraat 23-39, woonhuis, ca. 1900
J.P. Heyplein 2-6; 1-5, woonhuis, 1918
Hoofdstraat 34-140; 77-97, woonhuis, ca. 1900
Van Hoytemastraat 1-19, woningbouwcomplex, 1925-1930
Huygensstraat 1-29, woonhuis, 1906
Huygensstraat 6-24, woonhuis, ca. 1900
Krispijnseweg 8, woonhuis-kerk, ca. 1925 (samen met kerk Mauritsweg 286)
Krispijnseweg 53-279, woonhuis, ca. 1915

Marisstraat, Willem 72-120; 73-93, woningbouwcomplex, 1925-1930
Mauritsweg 268, kerk-woonhuis, ca. 1925 (samen met woonhuis Krispijnseweg 8)
Sophiastraat 8-36, woonhuis, ca. 1900
Sophiastraat 21-51, woonhuis, ca. 1910
Tesselschadestraat 6-16, woonhuis, ca. 1900
Tesselschadestraat 11-33; 41-61, woonhuis, ca. 1900
Tesselschadestraat 65-87; 93-113, woonhuis, ca. 1900
Violenstraat 2-42 30-44; 1-25 1-21, woningbouwcomplex, 1914 (= Stichting Woningzorg samen met Dubbeldamseweg Zuid en Anjelierstraat)
Vondelstraat 1-25, woonhuis, ca. 1900
Vondelstraat 2; 4, woonhuis, ca. 1900
Vondelstraat 27-153, woonhuis, ca. 1900
Vondelstraat 46-52, woonhuis, ca. 1900
Vondelstraat 54-60, woonhuis, ca. 1900
Willemstraat 1-9, woonhuis, ca. 1900
Willemstraat 28-46, woonhuis, ca. 1900

Monumenten Inventarisatie Project 1940-1965

In vervolg op de landelijke inventarisatie van bouwkunst en stedenbouw uit de periode 1850-1940 staat er een inventarisatie van architectuur en stedenbouw uit de Wederopbouwperiode 1940-1965 op de rol. Krispijn moet nog worden geïnventariseerd op waardevolle objecten/complexen die typerend zijn voor deze periode. Bijvoorbeeld aan de Nassauweg en aan de Diepenbrockweg.

UITBREIDING GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST

Behalve in de Mauvebuurt bevinden zich in Krispijn nog diverse andere objecten en complexen die in aanmerking komen voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

De inventarisatie van de zogenaamde Ring '20-'40 start na het buitengebied. De inventarisatie van het Monumenten Inventarisatie Project 1850-1940 wordt hiervoor als basis gebruikt.

Het gaat om de volgende panden:

Alexanderstraat 1 t/m 21 en 2 t/m 36, woonhuizen ca. 1900
Bosboom Toussaintstraat 67, 1928, oecumenisch centrum De Buitenwacht, voorheen Zuiderkerk of Krispijnkapel (met gebrandschilderde ramen van glaskunstenaar Toon Berg)
Diepenbrockweg 282-304, flatgebouw uit 1959 (= Wederopbouw)
Emmastraat 1 t/m 11 en 2 t/m 12, woonhuizen ca. 1900
Hugo de Grootplein 1, complex van het Nederlands Meet Instituut, ijkkantoor uit 1959
Krispijnseweg 14, woning met praktijkruimte
Mauritsweg 286, Julianakerk, Gereformeerde Kerk (complex samen met Krispijnseweg 8)